

RAZVOJ SESTRINSTVA KAO TEMELJNE ZNANOSTI

Marko Martinac

Medicinski fakultet, Sveučilišta u Mostaru
88 000 Mostar, Bosna i Hercegovina

Pojam znanost potječe od latinske riječi scientia, što znači znanje. Znanost je disciplina koja se bavi činjenicama koje su sustavno klasificirane i više ili manje shvaćene općim zakonima, a koje uključuju pouzdane metode za otkrivanje nove istine u vlastitoj domeni.

Sestrinska znanost je suštinsko znanje specifično za disciplinu, koje se fokusira na ljudsko zdravlje, artikulirano u okvirima i teorijama sestrinstva. Takvo znanje se generira različitim metodama istraživanja, a karakterizirano je deskriptivnim, eksplanatornim i prediktivnim načelima o životnom procesu ljudskih bića. Sestrinska znanost je u svojoj najosnovnijoj formi, proučavanje onoga što je sestrinska profesija, kojim svrhama služi društvu, koje su njene moralne odgovornosti i koje je znanje potrebno da predvidi i zadovolji svoje specifične perspektive i svrhe. Medicinske sestre znanstvenici su stručnjaci koji proučavaju fenomene od interesa za pripadnike discipline sestrinstva, a znanstvena istraživanja se smatraju sestrinskom znanosti ako koriste sestrinsku perspektivu i ako su usmjereni na promicanje ciljeva sestrinstva.

Bilo je i mišljenja da ne može postojati nešto poput sestrinske znanosti, a na temelju ideje da različite grane ljudskih i prirodnih znanosti imaju jedan specifičan i dobro definiran fokus za svoja istraživanja, dok sestrinstvo nema.

Smatra se da je Florence Nightingale prva koristila znanstvenu metodologiju u sestrinstvu u

vrijeme krimskog rata. Mislila je da loše okruženje, više od zadobivenih ratnih rana, ubija vojnike. Zbog toga je vodila pedantne bilješke i koristila se statistikom kako bi uvjerala vlasti da osiguraju potrebne resurse koji su u konačnici smanjili stopu smrtnosti.

Sestrinska znanost se bavi razvojem i usavršavanjem znanja potrebnog za razvoj dobre prakse što onda bitno utječe na napredak profesije, koja bitno doprinosi ljudskoj dobrobiti. Stoga je svrha sestrinske znanosti razvoj znanja, kohezija discipline, nastavak profesije i pružanje kritičnih društvenih usluga koje su razlog daljnjeg postojanja sestrinstva.

Tri su područja razvoja znanja u sestrinskoj znanosti: načela i zakoni koji upravljaju životnim procesima, dobrobiti i optimalnim funkcioniranjem ljudskih bića, zatim oblici ljudskog ponašanja u interakciji s okolinom u kritičnim životnim situacijama i procesi koji utječu na pozitivne promjene u zdravstvenom statusu. Istraživanje medicinskih sestara koje stvara ili testira teorije iz drugih disciplina nije sestrinsko istraživanje, a rezultati takvih istraživanja grade bazu znanja drugih disciplina.

Praksa utemeljena na dokazima drugačije je definirana u sestrinstvu nego u medicini, osobito kada je vođena teorijom sestrinstva. Sestrinska praksa utemeljena na dokazima je savjesna, eksplicitna i razborita uporaba informacija izvedenih iz teorije, istraživanja temeljenih na donošenju odluka o pružanju skrbi pojedincima

ili skupinama pacijenata i u razmatranju individualnih potreba i sklonosti. Krajnji cilj je formuliranje smjernica za praksu. Dakle, iako su znanstvenici u sestrinstvu uključeni u razvoj i širenje znanja, oni su uvijek svjesni potrebe da svoj rad pretoče u praktične aktivnosti koje su usmjerene na poboljšanje kvalitete života onih ljudi koji traže usluge medicinskih sestara.

Medicinske sestre su u srcu većine zdravstvenih timova, igraju ključnu ulogu u promicanju zdravlja, prevenciji i liječenju bolesti. U posljednjih 50 godina vidljive su nevjerojatne promjene u znanosti o sestrinstvu koje su se dogodile zajedno s premještanjem obrazovanja za sestrinstvo u sveučilišne institucije. Stoga je vrlo važno da već na Fakultetu zdravstvenih studija potičemo znanstveni rad i identificiramo studente s posebnim znanstvenim potencijalom. Poseban optimizam u svrhu ostvarenja tih ciljeva i razvoj sestrinstva kao temeljne znanosti daje

već sedam godina postojanja ovog časopisa namjenjenog objavljivanju najboljih radova sestrinske prakse. Za daljnje poticanje razvoja sestrinske znanosti u budućnosti bi bilo dobro poticati mlade znanstvenike da više usklađuju svoja istraživanja s okvirima i teorijama sestrinstva.

LITERATURA

1. Grace PJ, Zumstein-Shaha M. Using Ockham's razor to redefine nursing science. *Nurs Philos.* 2020;21:e12246
2. Manhart Barrett EA. What Is Nursing Science? *Nursing Science Quarterly.* 2002;15:1:51-60.
3. Fawcett J. Thoughts About Nursing Science and Nursing Sciencing Revisited. *Nursing Science Quarterly.* 2020;33:97-99.